

Vlaams
Parlement

vergadering **C161**
zittingsjaar 2019-2020

Woordelijk Verslag

Commissievergadering

Commissie voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media

van 12 maart 2020

INHOUD

VRAAG OM UITLEG van Filip Brusselmans aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, ICT en Facilitair Management, over het ontslag van de directeur van het KMSK Antwerpen – 1720 (2019-2020)	
VRAAG OM UITLEG van Gustaaf Pelckmans aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, ICT en Facilitair Management, over de vele vacatures in de grote cultuurhuizen en het KMSK Antwerpen in het bijzonder – 1763 (2019-2020)	3
VRAAG OM UITLEG van Orry Van de Wauwer aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, ICT en Facilitair Management, over de evaluatie van de hervorming van het Departement Cultuur, Jeugd en Media – 1737 (2019-2020)	11
VRAAG OM UITLEG van Filip Brusselmans aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, ICT en Facilitair Management, en aan Bart Somers, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen, over gesubsidieerd antiblank racisme ter gelegenheid van Black History Month – 1741 (2019-2020)	15

VRAAG OM UITLEG van Filip Brusselmans aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, ICT en Facilitair Management, over het ontslag van de directeur van het KMSK Antwerpen – 1720 (2019-2020)

VRAAG OM UITLEG van Gustaaf Pelckmans aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, ICT en Facilitair Management, over de vele vacatures in de grote cultuurhuizen en het KMSK Antwerpen in het bijzonder – 1763 (2019-2020)

Voorzitter: mevrouw Manuela Van Werde

De voorzitter: De heer Brusselmans heeft het woord.

Filip Brusselmans (Vlaams Belang): Minister-president, collega's, in de media mochten we vernemen dat de raad van bestuur van het Koninklijk Museum voor Schone Kunsten Antwerpen (KMSKA) zogenaamd 'in onderling overleg' afscheid heeft genomen van directeur en hoofdconservator Sellink. In dezelfde pers werd gesuggereerd dat er in en buiten het museum geen draagvlak meer was voor diezelfde Sellink. Hoewel dit een autonome beslissing van de raad van bestuur is, ben ik ervan overtuigd dat u, minister-president, uw licht over deze zaak kunt laten schijnen en ons ongetwijfeld de ware reden van het inderhaaste vertrek van de heer Sellink kunt duiden.

Misschien is die reden wel wanbeleid, want er zijn toch wel enkele zaken die de wenkbrauwen doen fronsen, zeker voor wie er het artikel van Geert Sels van vorige week in De Standaard op naleest. Neem nu de webstek, waar 25 werken worden tentoongesteld, op een totaal van 7000 in het museum. Mislukte projecten en gezamenlijke projecten met internationale partners die volledig fout lopen, waardoor ze ons onder andere in Italië, meer specifiek Venetië, gewoon uitlachen. Een dergelijk gebrek aan professionalisme is vrij uniek in de wereld, maar het is al te vaak eigen aan Vlaanderen. Dat heeft uiteraard directe en indirecte gevolgen. Twee collecties langetermijnbruiklenen zijn verdwenen, curatoren trekken zich terug, zoals de curator voor het beeldhouwwerk en de collectiebeheerder enzovoort. Recent heb ik zelfs vernomen ik zelfs dat ook een legaat van een prachtige Bruegelgrisaille werd teruggetrokken.

Minister-president, wat is er in hemelsnaam aan de hand in onze musea? Wie denkt dat dit een alleenstaand geval is, is eraan voor de moeite. Zo goed als alle belangrijke musea in ons land zitten zonder directeur of worden bestuurd zoals een vegetariër een slachthuis zou runnen. Private partners trekken zich terug. Wie kan ze ongelijk geven? En dat terwijl u in uw beleidsnota duidelijk, en terecht, inzet op het aantrekken van privécollecties voor de musea. Het is dus tijd voor actie. Vandaar mijn vraag om uitleg bij dit ontslag.

Betekent de aanduiding van de zakelijk directeur Carmen Willems als waarnemend directeur ook dat zij de taak van hoofdconservator zal behartigen? Indien neen, wie zal dan dit luik van Sellinks opdracht invullen?

Waarnemend directeur Carmen Willems heeft inmiddels laten weten dat ze haar tijd wil nemen om te bekijken hoe de functie van de definitieve opvolger van Sellink moet worden ingevuld. Zal zij hierbij door de Vlaamse overheid worden ondersteund? Zo ja, op welke wijze? Welk tijdspad is er voorzien om deze vacature in te vullen, gelet op de berichten dat het KMSKA uiterlijk in 2022 opnieuw de deuren zou openen? Kan het de bedoeling zijn dat een zakelijk directeur zich gaat bemoeien met de aanstelling van een algemeen directeur, die wetenschappelijk en inhoudelijk toch wel onderlegd moet zijn? In elke zichzelf respecterende instelling

of museum in het buitenland is dat gewoon ondenkbaar. Ook daarop had ik graag uw visie.

Ik had het daarnet al even over de verdwenen legaten en werken in bruikleen. Zou u mij een overzicht kunnen geven of, indien nodig, laten bezorgen over welke werken het precies gaat? Wat is de totale geldelijke waarde of de waarde per stuk? Waren die werken dan niet belangrijk voor het KMSKA? Hadden deze werken extra betalende bezoekers kunnen opleveren? Verschillende van deze werken zitten in of gaan naar verluidt naar belangrijke musea in het buitenland. Ook graag daarbij wat uitleg. Is dat volgens u, minister-president, enkel de schuld van de heer Sellink?

Bovendien komt dit vertrek behoorlijk ongelegen nu de renovatiewerken aan het KMSKA hun laatste fase ingaan. Heeft dit vertrek een impact op de werken en hoe groot is intussen al de achterstand die werd opgelopen, vergeleken met de oorspronkelijke timing?

Acht u de geplande opening in 2020 nog haalbaar en plant u nog bijkomende initiatieven zodat deze ultieme deadline kan worden behaald?

Tot slot had ik graag vernomen hoeveel de vertraging aan de renovatie van het museum intussen al gekost heeft.

De voorzitter: De heer Pelckmans heeft het woord.

Gustaaf Pelckmans (Groen): Een aantal kwesties zijn al door collega Brusselmans aangekaart. Ik sluit me daar – wonderbaarlijk – voor een stuk bij aan, maar ik ga toch even in een helikopter omdat ik denk dat we het punt van hoger moeten bekijken. Het ontslag is hier dus al uitvoerig toegelicht, hoe en wat. Ik wil vertrekken van de vaststelling dat we hier te maken hebben met een museum dat al elf jaar dicht is, met de verbouwing die maar niet opschiet. Je kunt niet anders dan vaststellen dat je daar een malaise hebt.

Ik zou willen focussen op twee punten. Ten eerste op het bouwwerk, daarover gaat ook mijn eerste vraag. We zijn niet de grootste 'believer' in te grote investeringen in bakstenen op dit moment in cultuur, maar net in dit dossier vinden we wel dat het echt afgewerkt zou moeten kunnen worden en, minister, we vragen of u in dezen een strak plan kan voorleggen waarin we echt kunnen aannemen dat dit gebouw kan opengaan medio 2022, zoals nu aangekondigd, en of we daar ook voldoende garanties voor krijgen.

Het tweede is het andere aspect van de cultural governance. Ik denk dat we u niet moeten herinneren aan hoeveel openstaande betrekkingen er momenteel zijn in de instellingen, deels omdat er mensen zijn opgestapt of zijn moeten opstappen, maar deels ook omdat er een hele reeks generatiewisselingen is. Het is een ellenlange lijst: Opera Ballet Vlaanderen, Muzee Oostende, Museum Dhondt-Dhaenens, Toneelhuis, Kazerne Dossin, Fotomuseum Antwerpen (FOMU), het KMSK – en dan heb ik er nog een aantal niet genoemd waarvan ik weet dat die op komst zijn of er al zijn.

Hoe kijkt u als voogdijminister naar dit ontslag bij het KMSK en naar de problematiek bij de andere instellingen?

Bij uitbreiding heb ik daar nog drie andere vragen over. In De Standaard, met dezelfde Geert Sels, gaat het over het feit dat het blijkbaar een onmogelijke opdracht is om een cultuurhuis te leiden en dat we ons daar echt zorgen over moeten maken. Specialiste cultuurmanagement Annick Schramme zegt daarover dat de verschuiving van de jobinhoud, maar zeker ook de volatiele omgeving waarin die instellingen moeten functioneren, daar de oorzaak van is. Zij noemt zeer expliciet de besparingen, de onvoorspelbaarheid van de overheid, de dwingende vraag naar aanvullende financiering, de hele MeToo-affaire, die zorgt voor een supergevoeligheid op

personeelsvlak. Hoe beoordeelt u deze toch wel wetenschappelijk onderbouwde analyse?

Beschikken onze grote cultuurinstellingen echt wel over voldoende vrijheid, ruimte en instrumenten om tot een proactieve aanwerving over te gaan, zeker van die belangrijke hoofdtaken? Zijn er voldoende instrumenten aanwezig om dat tot een goed einde te brengen?

Een laatste, maar gevoelige vraag: moeten we inzake cultural governance – we hebben heel wat incidenten achter de rug – toch niet eens kijken wat de rol van de politiek hier is? Ik ga niet pleiten om hen helemaal weg te zetten uit de raden van bestuur, maar voor een herschikking daarvan. Moeten we als besturende politici niet wat meer afstand nemen van het aansturen van cultuurinstellingen, zoals dat bijvoorbeeld in Nederland het geval is? Er is een studie in de maak, we kijken daar erg naar uit. We zouden ook willen vragen wat de stand van zaken is van die studie, die er weliswaar op hun initiatief is. Hoe zult u als minister van Cultuur met de uitvoering van modaliteiten van die studie willen omgaan?

De voorzitter: Minister-president Jambon heeft het woord.

Minister-president Jan Jambon: Er zijn de laatste tijd inderdaad heel wat vacatures voor leidinggevende functies in culturele huizen. Het is belangrijk om daarbij niet alles over dezelfde kam te scheren. Soms heeft dit te maken met een verschil in visie, soms vertrekken leidinggevendenden vrijwillig omdat ze een andere uitdaging willen aangaan en soms heeft het te maken met het onvoldoende functioneren van de leidinggevende in kwestie. Dat zijn een aantal oorzaken.

Op zich beschouw ik het vertrek van een leidinggevende niet noodzakelijk als een slechte zaak. Het hoort bij de normale gang van zaken dat mensen soms van functie veranderen. Ik spreek me niet uit over specifieke gevallen, maar ook in geval van een gedwongen ontslag zie ik dit niet noodzakelijk als iets negatiefs, want het wijst erop dat raden van bestuur een actievere rol opnemen in het evalueren van leidinggevendenden.

Ik stel net als u vast dat het invullen van de vacatures soms, maar ook niet altijd, moeizaam verloopt. De verwachtingen die aan leidinggevendenden worden gesteld, liggen hoog, maar ook op dit vlak zie ik het moeizaam ingevuld geraken van de vacatures niet onmiddellijk als een probleem. Indien geen echt geschikte kandidaat wordt gevonden die aan de gestelde vereisten voldoet, is het soms beter nog niet tot de aanwerving over te gaan of een tijdelijke manager aan te stellen.

Wat het artikel in De Standaard betreft, onderschrijf ik de analyse van professor Schramme. Het is een algemene maatschappelijke tendens dat de verwachtingen ten aanzien van leidinggevendenden hoger liggen dan vroeger. Dat is niet alleen het geval in de culturele of de publieke sector, maar evengoed in de privésector. Om leiding te geven aan een culturele organisatie, worden tegenwoordig verschillende competenties verwacht, namelijk inhoudelijke, artistieke en zakelijke competenties, communicatievaardigheden, het vermogen rekening te houden met gevoelheden als #MeToo, enzovoort. Dit omvat zeker de bekwaamheid om een organisatie op lange termijn te positioneren en de kwaliteiten om een sterk stakeholdersmanagement uit te bouwen. Ik vind dit een positieve evolutie en zie dit als een uiting van goed bestuur.

Dat er hogere verwachtingen worden gesteld, is terecht. Het fenomeen dat leidinggevendenden van culturele organisaties voor het leven werden benoemd, zien we nu minder. De raden van bestuur nemen een actievere rol op in de evaluatie van leidinggevendenden. Een gevolg hiervan is dat er ook meer personeelwissels zijn. Het is mogelijk dat het hierdoor moeilijker is geworden om geschikte profielen te vinden.

Zoals professor Schramme ook heeft aangegeven, moeten niet alle competenties door een persoon worden gecoverd. Een professioneel managementteam kan bestaan uit verschillende personen met elk hun eigen expertises en vaardigheden. Het leiden van een cultuurhuis is dan ook zeker geen onmogelijke opdracht geworden. Ik ben ervan overtuigd dat de vermelde instellingen op termijn allemaal een geschikte leidinggevende zullen vinden.

Ten slotte wil ik nog vermelden dat de daarnet aangehaalde onzekerheid en veranderingen niet enkel in de culturele sector bestaan. Ook in andere sectoren moeten maatschappelijke evoluties worden opgevolgd om relevant te blijven. In tijden van economische crisis of technologische verandering staan de leidinggevenden van alle organisaties voor grote uitdagingen om de goede werking en de toekomst van hun organisatie te verzekeren.

Met betrekking tot de politieke inmenging en de vraag of de grote cultuurinstellingen voldoende vrijheid hebben, zie ik geen probleem voor vzw's en andere privaatrechtelijke organisaties. Zij beschikken in principe over hetzelfde instrumentarium als organisaties in de privésector om kandidaten aan te werven. Daarbij moeten uiteraard de regels van goed bestuur in acht worden genomen, maar dat wordt ook in de privésector verwacht. Voor organisaties die deel van een overheid zijn, is de situatie iets complexer, omdat daar stringenter procedures gelden. Dit hoeft een succesvolle aanwerving echter niet in de weg te staan. De voorbije decennia zijn de procedures voor de aanwerving door overheden sterk geprofessionaliseerd. Indien, bijvoorbeeld, een vacature wordt uitgeschreven voor een nieuwe directeur van het Fotomuseum Antwerpen, beschikt de stad Antwerpen zeker over voldoende expertise op het vlak van personeelsbeleid om dit tot een goed einde te brengen.

Wat de rol van politici in het kader van cultural governance en de studie betreft, werkt het Fonds voor Cultuurmanagement, dat aan de Universiteit Antwerpen is verbonden, momenteel in samenwerking met de Buren en Cultuurloket aan een nieuwe code voor good governance. Mijn administratie volgt dit proces op. De code zal me eind mei 2020 worden overhandigd. Aansluitend zal ik nagaan op welke manier de code kan worden geïntegreerd in het toezicht op de gesubsidieerde instellingen.

Mijnheer Brusselmans, u hebt gevraagd of de aanduiding van de zakelijk directeur als waarnemend directeur betekent dat die persoon ook de taak van hoofdconservator op zich zal nemen. De raad van bestuur van het KMSKA heeft de zakelijk directeur gevraagd tijdelijk de rol van algemeen directeur waar te nemen. Het KMSKA werkt sinds geruime tijd met een goed uitgebouwd managementteam, waarin niet alleen de artistieke en de wetenschappelijke werking zijn vertegenwoordigd, maar ook de teams voor beleid en strategie, bedrijfsvoering, marketing en development, tentoonstellingen en publiekswerking. Het managementteam stuurt het KMSKA aan met aandacht voor alle aspecten van de werking. Voor de wetenschappelijke en artistieke werking kan de zakelijk directeur steunen op een team van conservatoren dat wordt aangestuurd door een leidinggevende die zelf uiteraard ook een conservator en een lid van het managementteam is.

Wat de positie van mevrouw Willems betreft, wil ik opmerken dat de invulling van de leiding en de bepaling van de competenties van een nieuwe directeur in eerste instantie een taak van de raad van bestuur van de vzw KMSKA is. De raad van bestuur begrijpt de noodzaak om de invulling snel te bekijken, maar wenst dit zeer terecht op een grondige en tegelijk realistische manier te doen. Deze oefening is gaande. Bovendien lijkt het mij voor de organisatie zeer belangrijk dat dit in alle rust en sereniteit kan verlopen, opdat de beste oplossing voor het museum wordt gevonden.

Het KMSKA is, zoals u weet, zelf niet de bouwheer van de werken. Het Fonds Culturele Infrastructuur (FoCI) is de opdrachtgever, met het agentschap Facilitair

Bedrijf als mandataris. Het plotse vertrek van Manfred Sellink zal geen gevolgen hebben voor de timing van de voorbereidende werken voor de heropening. De opvolging van het bouwdoossier vanuit het museum zat sinds de komst van de zakelijk directeur al onder haar hoede. De voorbereidende werken voor de museale invulling, dus de inbreng van het KMSKA in het masterplan, zitten ook op schema.

Dan zijn er uw vragen over de openingsdatum. Mijn administratie werkt momenteel aan een finale geactualiseerde totaalplanning, waarin alle deeldossiers, ook degene waarvoor door de vorige regering nog geen middelen voorzien waren, zijn opgenomen. Dit document vormt de basis voor de verdere werken in het museumgebouw. De stuurgroep van het project komt maandelijks samen en evalueert en rapporteert de stand van zaken.

Ik weet niet of u zelf ooit een verbouwing aan een privéwoning hebt gedaan. Ja? Meestal komen er bij verbouwingen dingen naar boven die je niet op voorhand hebt zien aankomen. Die hebben impact op het budget en de planning. U zult het KMSKA ook wel eens bezocht hebben. Als wat ik zei voor een privéwoning al geldt, dan kun je je voorstellen dat als je vandaag aan de verbouwingswerken van zo'n gigantische tempel begint, je wel weet waar je begint, maar niet waar je eindigt. Er zijn en cours de route een aantal dingen naar boven gekomen waarover duidelijk is dat als je die niet tijdens de werkzaamheden aanpakt, ook al waren ze initieel niet voorzien, dat later veel meer geld zal kosten en veel meer impact zal hebben. Dat is, denk ik, eigen aan een verbouwingstraject. Het zal wel zo zijn dat de timing in het begin wat optimistisch is ingeschat, maar dat is eigen aan verbouwingswerken en zeker aan verbouwingswerken met zo'n omvang.

Mijnheer Brusselmans, ik heb u op een bepaald ogenblik in uw vragen horen verwijzen naar de opening in 2020. Ik weet niet of u al bent gaan kijken? Een opening in 2020 is niet realistisch en werd ook nooit gecommuniceerd.

Ik zal, samen met mijn administratie, de totaalplanning bewaken en kort op de bal spelen. We proberen de administratieve procedures zo kort mogelijk te houden en vragen aan alle leveranciers een zo kort mogelijke uitvoeringstermijn, met natuurlijk oog voor de kwaliteit.

Hoeveel heeft de vertraging aan de renovatie van het museum intussen al gekost? Het is onmogelijk om de kostprijs van de vertraging te begroten. De termijnen die nu ingaan, zijn voor de deeldossiers waarvoor deze regering pas nu de middelen heeft voorzien. Ik denk onder andere aan de renovatie van de kantoorzone, de inrichting van het museum en de tuinaanleg. Dat zijn nieuwe vragen die er vanuit het KMSKA bij zijn gekomen. We hebben die gevalideerd en er budget voor voorzien. Belangrijk is dat we tot een functioneel en werkbaar museum komen. De timing hiervan bepaalt nu het moment van de opening.

Ik kan op dit moment nog geen datum geven waarop het KMSKA zal opengaan. Ik kan wel zeggen dat het niet in 2020 zal zijn. Zowel het Facilitair Bedrijf als het FoCI volgt dat in detail op, maar het is een heel, heel, heel complex project. Ik ben het enkele weken geleden gaan bezoeken. De verbouwingen die zijn gebeurd, zijn echt spectaculair, maar het is een heel complex project. Nu een datum vastpinnen, is jammer genoeg nog wat voorbarig.

De voorzitter: De heer Brusselmans heeft het woord.

Filip Brusselmans (Vlaams Belang): Bedankt voor uw antwoord, minister-president. Bedankt ook om mij nog eens te herinneren aan de bouwperikelen die ik op dit moment heb. Ik probeer ze te vergeten als ik hier ben. *(Opmerkingen)*

Ik blijf toch een beetje op mijn honger zitten. U spreekt over goed bestuur, u spreekt over een goed uitgebouwd managementteam, maar als een museum

legaten verliest, wat in de praktijk eigenlijk gewoon geschenken zijn, dan is er toch het een en ander aan de hand.

Ik kan u ook nu al meegeven dat het nog niet de laatste collectiehouder is die daar verdwenen is. Er staan er daar nog veel op de schop, en dat zal de komende maanden ook nog wel duidelijk worden. Er moet echt wel iets veranderen. Het is niet alleen zo in Antwerpen of in dit museum, maar het is in vele musea in ons land zo. Waar het uiteindelijk om draait, collega's, zijn twee zaken. Ten eerste is het onze gedeelde verantwoordelijkheid – minister, meerderheid, oppositie – om ervoor te zorgen dat musea goed beheerd worden, succesvol zijn en een aantrekkingsfactor kunnen zijn voor toeristen en Vlaanderen internationaal in de kijker kunnen zetten en zo het minimum aan cultuuraanbod verzekeren voor de Vlaming.

Een tweede aspect – en dat wordt hier maar al te vaak bewust vergeten – is dat wij wel spelen met Vlaams belastinggeld. U hoort mij goed: ik heb het hier niet over werken, maar over spelen. Dit is het zoveelste voorbeeld van investeringen en subsidies voor projecten die door wanbeheer van tevoren ten dode zijn opgeschreven, niet zozeer wanbeheer vanuit de regering, maar wel vanuit de musea zelf. Als het zo voortgaat, zal het ongetwijfeld een fantastisch mooi gebouw worden wanneer het af is – ik begrijp ook dat u daar niet direct een datum op kunt kleven –, maar het zal vooral een leeg gebouw zijn. Vergis u niet, het is niet het laatste museum dat met dat probleem te kampen gaat krijgen, al zeker niet het laatste museum in Antwerpen, want er hangt ons ook een doemscenario voor het Rubenshuis boven het hoofd. Dan kom ik terug bij u, minister-president, want ook uw partij heeft daar een klomp boter op het hoofd, zeker ook in de gemeenteraad van Antwerpen, waar het ook niet altijd even vlot verloopt.

Tot slot zou ik u misschien toch nog eens willen vragen – ik weet dat het een toegevoegde vraag was, en daarom kunt u mij het antwoord ook later bezorgen – over welke werken het precies gaat die vertrokken zijn uit het museum, wat de totale geldelijke waarde en de waarde per stuk is, of die niet belangrijk waren voor het KMSK of waarom die dan eigenlijk weg zijn, of u een inschatting kunt maken hoeveel extra betalende bezoekers dat opgeleverd zou kunnen hebben, naar waar die werken dan gaan en bij wie u de schuld daarvoor legt. Lag of ligt die schuld alleen bij de heer Sellink?

De voorzitter: De heer Pelckmans heeft het woord.

Gustaaf Pelckmans (Groen): Ook mijn dank voor de uitgebreide antwoorden, maar ik wil er toch een paar dingen op aanmerken. Ik ga uiteraard akkoord dat men niet elk ontslag en elk vertrek over dezelfde kam moet scheren, er zijn inderdaad verschillende redenen voor, maar dat neemt absoluut het feit van de gebeurtenissen zelf en de hoeveelheid niet weg, integendeel.

Opnieuw probeer ik daar weer wat constructieve voorstellen te doen. Moeten we in die cultural governance ook niet eens nadenken over een apart statuut voor de directieleden van echt grote, belangrijke instellingen die ons land en Vlaanderen moeten doen stralen en vertegenwoordigen, waar ze beter gewapend zijn en goed georganiseerd om met raden van bestuur en beleidsomgevingen om te gaan, maar waar ook een stuk competentie en evaluatie en mandaten verwerkt kunnen worden?

Ten tweede zou het ook niet goed zijn – hoewel ik er zeker niet tegen ben – dat we op den duur enkel nog buitenlandse krachten moeten gaan zoeken om onze instellingen te leiden. Dat doet mij er opnieuw aan denken of we wel voldoende opleidingen hebben. Zijn die opleidingen voldoende robuust om dergelijke leidinggevende functies te voorzien en moeten we die niet wat meer steunen? Moeten we niet eens kijken of we die ook niet kunnen uitbreiden?

Wat de verbouwing betreft: ik ga niet altijd verwijzen naar mijn verleden, maar ik heb zelf drie keer enorme verbouwingen achter de rug met overheden. Alles hangt af van hoe verbouwingen gebeuren. Ik moet hier niet vertellen hoe complex overheidsverbouwingen verlopen, zeker als er intern nog heel moeilijke constructies zitten. Ik heb daar dus heel veel begrip voor, maar op een bepaald moment moet je wel zorgen dat het eindigt en dat je dat inderdaad laat gebeuren en afwerken. Daar heb je hoe dan ook een strakke leiding voor nodig.

Voorzitter Luk Lemmens heeft gezegd dat hij niet direct van plan is om de directeur-hoofdconservator aan te stellen, dat hij daar tijd voor wil nemen. Ik heb daar begrip voor, maar als belangrijkste aandeelhouder zou ik toch verwachten dat er dan een parcours wordt afgelegd waar we zeker zijn dat er ook een goed einde aan komt als dat wordt aangenomen.

Het wetenschappelijk werk is op het terrein duidelijk blijven liggen, en daar is onvrede over. Er is vastgesteld dat het moeilijk zal zijn om iemand te werven. Er is vastgesteld dat er heel wat zorgen zijn om de verhouding tussen directies en raden van bestuur.

Minister-president, bent u, als belangrijkste aandeelhouder, bereid om er bij de raad van bestuur op aan te dringen of van de raad van bestuur te eisen dat eerst werk wordt gemaakt van een businessplan inzake cultural governance, zodat er later op basis daarvan op efficiënte wijze een sturing kan komen? Zult u dat, met andere woorden, niet helemaal loslaten, maar voorzien in een tussenstap? Zult u eerst een businessplan eisen over hoe de operatie inzake de vernieuwing van de leiding in een zo belangrijke organisatie zal plaatsvinden? Vervolgens, zodra we daar samen zijn uitgeraakt, kan uiteindelijk tot een aanwerving worden overgegaan. Ik heb nog een belangrijk punt. Een dergelijke instelling heeft ook mensen in huis die daar al jaren werken. Zij moeten hier gedeeltelijk bij worden betrokken.

De voorzitter: De heer Van de Wauwer heeft het woord.

Orry Van de Wauwer (CD&V): Voorzitter, wat de timing in verband met de opening betreft, wil ik opmerken dat het KMSKA al jarenlang gesloten is. Het KMSKA heeft de Vlaamse Regering verschillende bijkomende vragen gesteld. Het is nu belangrijk door te zetten en alles volledig af te werken. We mogen geen half werk leveren om per se de timing in verband met de opening te halen. We hebben beter een klein beetje vertraging als het museum dan volledig in orde is en er na de opening geen werken meer moeten worden uitgevoerd.

Wat de openstaande vacatures bij de verschillende cultuurhuizen betreft, moet ik vaststellen dat er volop een generatiewissel aan de gang is. Zeker in de grotere instellingen zijn het vaak grote schoenen die moeten worden gevuld. Het is dan moeilijk het geschikte profiel te vinden dat alle competenties in huis heeft. In dat opzicht wil ik het betoog van professor Schramme onderschrijven. Verschillende profielen kunnen samen een instelling leiden.

Wat specifiek het KMSKA betreft, moeten we voor de invulling van de functie van directeur niet zozeer naar een hoofdconservator kijken. Er is voornamelijk nood aan een artistiek leider. Als zakelijk leider heeft mevrouw Willems haar rol goed ingevuld. Ze heeft een aantal leemtes ingevuld, maar in verband met een zo groot project gaat natuurlijk heel veel aandacht naar de verbouwingen. Daarnet is geschetst wat hier allemaal bij komt kijken. Dit is een huzarenstuk met veel onvoorzien werk, wat natuurlijk veel aandacht vergt. Een museum heeft echter nood aan een echte identiteit. Die identiteit wordt in de eerste plaats gedefinieerd door de collectie, maar daarnaast zijn er ook tijdelijke tentoonstellingen, een werking en de omgang met de historische collectie. Om dat allemaal goed te realiseren, is een goede artistiek leider nodig. Bij de invulling van de functie moet hier vooral naar worden gekeken.

Mijn laatste punt is hier nog niet aan bod gekomen. Ik wil het belang blijven benadrukken van de wetenschappelijke rol die het KMSKA als Vlaamse instelling zeker moet blijven invullen. Naast het vertrek van de heer Sellink, staan momenteel nog twee vacatures in het wetenschappelijk team open. In vergelijking met de andere grote internationale musea, waarmee we het KMSKA graag vergelijken en waarnaast we ons met het KMSKA willen positioneren, gaat het al om een heel klein team. We willen in de toekomst met de internationale musea samenwerken, samen tentoonstellingen organiseren, voorwerpen in bruikleen geven, enzovoort. Het is belangrijk dat we voldoende aandacht blijven geven aan de belangrijke wetenschappelijke rol die het KMSKA als Vlaamse instelling moet invullen.

De voorzitter: Minister-president Jambon heeft het woord.

Minister-president Jan Jambon: Mijnheer Brusselmans, ik stel voor dat u die vraag schriftelijk indient. Dat is nogal veel en ik heb niet de parate kennis om te kunnen zeggen over welke kunstwerken het gaat.

Mijnheer Pelckmans, ik ben niet helemaal zeker dat we elkaar goed begrijpen. U vindt dat een businessplan moet worden gemaakt voor de artistiek leider wordt aangeworven. Dat hangt ervan af wat u verstaat onder het containerbegrip 'businessplan'. Ik denk dat het businessplan beter wordt opgesteld als de artistiek leider al aan boord is. We moeten wel tot een goede functieomschrijving van die artistiek leider komen. Als hij aan boord is, moet de artistiek leider mee aan het businessplan van het museum werken. We kunnen de artistiek leider niet alleen een businessplan laten maken en nadien een artistiek leider inpluggen, maar misschien heb ik u niet goed begrepen.

Mijnheer Van de Wauwer, ik ben het volledig eens met uw bedenkingen.

De voorzitter: De heer Brusselmans heeft het woord.

Filip Brusselmans (Vlaams Belang): Ik sluit mij aan bij wat hier werd toegevoegd door collega Van de Wauwer en collega Pelckmans. Ik denk dat het hier vooral om een artistieke leider gaat. Ik wil mij aansluiten bij de vraag naar een duidelijke procedure met een tijdlijn in de zoektocht naar een nieuwe algemeen directeur, waarbij het personeel wordt betrokken. Het lijkt mij logisch dat mensen met ervaring binnen het museum daar actief bij betrokken worden.

Ik wil vooral ook nog benadrukken dat we ervoor moeten zorgen dat de zakelijk directeur, mevrouw Willems, zich niet gaat moeien met het inhoudelijke aspect. Ik begrijp niet hoe dat mogelijk is. Er is in niet één land een cultuursector die zo functioneert, waarbij dat gebeurt. Het gaat om een wetenschappelijke, inhoudelijke functie. Ik vind niet dat een zakelijk directeur zich daarmee moet moeien.

De voorzitter: De heer Pelckmans heeft het woord.

Gustaaf Pelckmans (Groen): Ik heb het wel degelijk over een plan, een businessplan, een goed uitgewerkt plan dat van a tot z in elkaar steekt. Dat als tussenstap: dat biedt het meeste mogelijkheid tot succes.

Minister-president, ik vind het een beetje jammer dat u niet hebt geantwoord op mijn aanbod om eens na te denken over het statuut van de leidinggevende van zo'n grote instelling. Het gaat over heel belangrijke personen, die een heel belangrijke taak voor ons land en voor Vlaanderen vervullen. Gezien de vele spanningen die daarop zitten, moeten we daar eens over durven na te denken, net zoals over de studieopleidingen, die er zeker zijn maar waar zeker nog verbeteringen mogelijk zijn.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Orry Van de Wauwer aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, ICT en Facilitair Management, over de evaluatie van de hervorming van het Departement Cultuur, Jeugd en Media – 1737 (2019-2020)

Voorzitter: mevrouw Manuela Van Werde

De voorzitter: De heer Van de Wauwer heeft het woord.

Orry Van de Wauwer (CD&V): Van de verbouwingen van het Koninklijk Museum voor Schone Kunsten Antwerpen (KMSKA) en de vacatures daar naar de hervormingen bij het departement en de vacatures die ook daar openstaan.

Twee weken geleden verschenen er vacatures voor de drie afdelingshoofden van het Departement Cultuur, Jeugd en Media (CJM): voor 'Kennis en Beleid', 'Erkennen en Subsidiëren' en 'Waarborgen en Beheren'. Amper twee jaar na de grondige hervorming van het departement stellen we vast dat er drie cruciale functies vacant worden verklaard. Nochtans werd daarvan tijdens het werkbezoek van onze commissie op 7 februari geen melding gemaakt. Blijkbaar moeten ook alle teamverantwoordelijken opnieuw een procedure doormaken om aangesteld te kunnen worden tot directeur.

Minister-president, waarom worden de drie vacatures voor de afdelingshoofden tegelijk uitgeschreven? Waarom moeten de teamverantwoordelijken een aanwervingsprocedure doorlopen amper twee jaar nadat ze een gelijkaardige procedure hebben doorgelopen om aangesteld te worden tot teamverantwoordelijke? Welke impact heeft deze selectie- en aanwervingsronde op het goed functioneren van het Departement CJM? Wat zijn de financiële consequenties van deze selectie- en aanwervingsprocedures op de apparaatskredieten van het departement ?

Minister-president, we hebben hierover in deze commissie in het verleden ook al gesproken. Onder andere de vorige commissievoorzitter, Bart Caron, heeft toen vragen gesteld over de financiële problemen van het departement. In 2018 was er een werkelijk tekort van ongeveer 628.000 euro en in 2019 een geraamd tekort van 800.000 tot 850.000 euro. Uw voorganger, minister van Cultuur Gatz, antwoordde dat aan het departement een gedetailleerd rapport gevraagd zou zijn over het ontstaan van dit tekort, de opvolging van de kredieten, het beslissingsmodel enzovoort. Dit rapport moest aan de Inspectie van Financiën (IF) worden voorgelegd, waarbij alle deelelementen moesten worden verantwoord. De IF zou minister Gatz hierover een advies uitbrengen en de minister verwachtte ook een voorstel om deze tekorten eind 2019 weg te werken zonder verder aan de beleidskredieten voor Cultuur, Media en Jeugd te raken. Ook dit voorstel zou worden voorgelegd aan de IF. Minister Gatz rekende er op dat het departement tegen het einde van 2019 dat tekort van 800.000 euro zou wegwerken en dat dit zou opgevolgd worden door de IF.

Minister, zijn de budgettaire tekorten op de kredieten van het departement structureel weggewerkt en op welke manier werd dat tekort weggewerkt? Wat is het oordeel van de IF over de huidige financiële situatie van het Departement CJM? Welke impact hebben deze besparingen op het personeel en op de werking van het departement?

Een laatste luik gaat specifiek over de hervormingen. Tijdens de voorbije legislatuur heb ik ook een aantal ernstige vragen gesteld bij de gevolgen van de grote hervorming van het Departement Cultuur, Jeugd en Media, onder meer over het verdwijnen van expertise, de ontevredenheid bij het personeel, maar ook bij de sectoren, die hun vertrouwde aanspreekpunten kwijt waren. Minister Gatz beloofde ons toen dat er een grondige evaluatie zou komen van deze hervorming. De heer

Pelckmans heeft daar ook al vragen over gesteld. U bevestigde hem dat er in de loop van 2019 inderdaad aanpassingen zijn gebeurd naar aanleiding van een evaluatie van de herstructurering. Maar in het Vlaams regeerakkoord staat in het hoofdstuk Bestuurszaken dat de overheidsdiensten zich moeten focussen op hun kerntaken en "de personeelsinzet voor onze kerntaken baseren we op een door-dachte en overkoepelende personeels(behoefte)planning. Zo zetten we onze mensen in daar waar we meerwaarde kunnen creëren voor onze voornaamste aandeelhouders: de burgers en bedrijven."

Werd deze kerntakenoefening al uitgevoerd door het Departement Cultuur, Jeugd en Media en zo ja, wat is het resultaat van deze oefening en welke impact zal dit hebben op het organogram en de dienstverlening naar de cultuur-, jeugd- en mediasector?

Werd bij deze kerntakenoefening rekening gehouden met de resultaten van de personeelsbevraging ?

In het nieuwe regeerakkoord werden ook inhoudelijke klemtonen gelegd in de beleidsdomeinen Cultuur, Jeugd en Media. Werden ten gevolge hiervan aanpassingen aangebracht aan de inzet van medewerkers voor de thema's en dossiers waar het departement aan werkt ?

De voorzitter: Minister-president Jambon heeft het woord.

Minister-president Jan Jambon: Er werden drie vacatures voor afdelingshoofden tegelijk uitgeschreven. Een van de afdelingshoofden gaat met pensioen, een tweede afdelingshoofd komt over uit de provincies en werd formeel nog niet benoemd tot afdelingshoofd en een derde afdelingshoofd heeft gevraagd om een andere taakinfilling te mogen opnemen, die eventueel ook zou toelaten minder pres-taties te leveren in de aanloop naar het pensioen. Om kostenbesparend te werken, laten we de drie procedures parallel lopen.

Waarom moeten de teamverantwoordelijken opnieuw een aanwervingsprocedure doorlopen? Op 1 januari 2018, toen de nieuwe structuur van het departement van start ging, werden twaalf teams samengesteld waarvoor een teamverantwoorde-lijke moest aangesteld worden. Een aantal van de mogelijke kandidaten hadden minder leidinggevende ervaring. Het management van het departement heeft toen besloten de aanstelling van de teamverantwoordelijken in twee stappen te laten verlopen. Eind 2017 werd het leidinggevend potentieel van de kandidaten afge-toetst. Alle kandidaten haalden voldoende leidinggevend potentieel. Zij zijn dan samen als nieuw team leidinggevend gestart en hebben ook samen een oplei-dingstraject gevolgd in de afgelopen periode. Nu, aan het einde van deze periode, wordt hun gevraagd te bewijzen dat ze niet alleen het potentieel hadden, maar ook dat ze doorheen de afgelopen periode gegroeid zijn in hun opdracht als leidingge-vende en over voldoende leidinggevende competentie beschikken. Dat was al aan het begin van de procedure zo vooropgesteld.

De eerste twee jaren van de transitie waren een opstartfase, de volgende twee jaren zijn een consolidatiefase. De organisatie is samen met haar leidinggevend en in de nieuwe rollen gegroeid. We kunnen niet vooruitlopen op de resultaten, maar in principe zou dit een bevestiging van de leidinggevend en in hun rol moeten zijn en heeft dit als zodanig een bevestigend effect.

Er is een kost verbonden aan de procedure van de afdelingshoofden. De hoogte zal afhankelijk zijn van het aantal kandidaten en is op dit moment nog niet exact in te schatten. Als je drie kandidaten of dertig kandidaten moet screenen, verschilt dat natuurlijk qua kostprijs. Er is gekozen om de procedure voor de teamverantwoor-delijken maximaal intern te organiseren, waardoor de kostprijs hiervoor minimaal

zal zijn. In deze procedure zal de kost voornamelijk bepaald worden door het aantal zich nieuw aandienende kandidaten.

In 2018 liet het Departement Cultuur, Jeugd en Media inderdaad eenmalig een tekort optekenen. Voor 2019 was het budget in evenwicht en realiseerde het departement ook zijn besparingsdoelstellingen, zowel budgettair als in koppen. Ook voor 2020 wordt geen tekort op de lonen voorzien. De voorziene tekorten voor 2019 zijn weggewerkt door besparingen op het apparaat, op personeel en via de onderbenutting van kredieten. De uitstroom in 2019 op het hoofdbestuur alleen bedroeg 45 medewerkers. Het departement sloot de besparingen in de vorige legislatuur af met 79 koppen meer bespaard dan opgelegd, wat aangeeft dat er een structurele onderbezetting is op de apparaatskredieten.

Er is geen structurele verplichting om het oordeel van de IF hierover te vragen, en ik heb deze vraag ook niet gesteld aan de IF.

Dat de opgelegde besparingen een impact hebben, stel ik niet in vraag, dat zal wel. De departementen en agentschappen delen in de besparingen, net zoals het werkveld. Het is aan de leidend ambtenaar om zijn middelen zodanig in te zetten dat de opdrachten zo goed mogelijk worden uitgevoerd.

De kerntaakoefening loopt op dit ogenblik nog. Ze is opgestart na de afronding van de beleidsnota's, de beleids- en begrotingstoelichting (BBT) en de begrotingsopmaak, toen voldoende duidelijk was waar de accenten van mijn beleid zouden liggen om de inzet van medewerkers daarop af te kunnen stellen. Om de kerntaakoefening te starten heeft men dus voornamelijk gewacht op de beleidsbrief.

Kerntaakoefening versus de resultaten van de personeelsbevraging: op zich staan deze twee aangelegenheden los van elkaar, maar ik ga ervan uit dat alle bekommernissen van zowel het personeel als van de aansturende ministers meegenomen worden in de afwegingen waarop het management zijn beslissingen baseert. Die oefening is nu bezig.

De inhoudelijke klemtonen van het regeerakkoord en of er aanpassingen aangebracht werden aan de inzet van medewerkers: zolang de oefening loopt, kan ik daar niet op vooruit lopen. Dit valt trouwens volledig onder de bevoegdheid van de secretaris-generaal. Ikzelf en collega Dalle volgen de uitvoering van het ondernemingsplan natuurlijk nauwgezet op.

De voorzitter: De heer Van de Wauwer heeft het woord.

Orry Van de Wauwer (CD&V): Minister, ik had wel heel veel vragen, bedankt om bij elke vraag stil te staan en voor een antwoord te zorgen. Ik stel de vraag omdat ik er in het verleden ook al een paar keer naar verwezen heb en wij toch een aantal verontrustende geluiden gehoord hebben van de medewerkers op het departement. Ons bezoek heeft een aantal zaken al verduidelijkt, maar toch ook een aantal nieuwe vragen opgeroepen. Daarom wilde ik het in deze commissievergadering aankaarten.

Ik wil toch even repliceren op een aantal zaken. Wat de teamverantwoordelijken en de nieuwe procedure betreft, ben ik wel redelijk gerustgesteld. Ik vind het goed dat we kijken naar het potentieel dat iemand heeft en niet alleen maar naar de ervaring, om zo ook nieuwe en jonge mensen kansen te geven binnen het departement. Het is heel goed om daar ook naar het potentieel te kijken.

Wat de financiële consequentie betreft, hebt u heel duidelijk geantwoord hoe de situatie momenteel zit. Er is heel hard bespaard op het apparaat en op het personeel, en dat voelen de verschillende medewerkers ook wel. Dat is een van de geluiden die we heel duidelijk horen. Er zijn meer en meer taken die erbij komen op

de schouders van minder en minder mensen. Dat weegt, natuurlijk, dat zorgt voor een burn-out, ook voor een verloop, wat expertise die verloren gaat. Langs de andere kant zijn er ook mensen die zich wel degelijk gewaardeerd voelen en ook meer taken bij krijgen, maar het is ergens een tweesnijdend zwaard, en het begint wel te wegen op de medewerkers daar, zo horen wij. Tegelijkertijd moeten we ook vaststellen dat we heel veel expertise op het departement in huis hebben, die daar onder moeilijke omstandigheden toch wel fantastisch werk doen. Maar er zijn dus meer en meer taken, en in dat opzicht ben ik heel benieuwd naar de uitkomst van de kerntaakoefening die momenteel volop loopt.

Vandaar één bijkomende vraag: hebt u zicht op de timing van die kerntaakoefening? Wanneer is die afgerond en wanneer mogen we daar de resultaten van verwachten?

De voorzitter: Mevrouw D'Hose heeft het woord.

Stephanie D'Hose (Open Vld): Minister, ik zou mij willen aansluiten bij mijn goede collega. Ik hoor die verontrustende geluiden ook al heel lange tijd vanuit het departement, ook al sinds de vorige minister. Dat is volgens mij niet alleen een gevolg van de besparingen – die zullen er uiteraard wel voor een deel toe bijgedragen hebben – maar vooral van de herstructurering die bij het departement gebeurd is en vooral van het feit dat door die herstructurering zeer goede mensen, zeer goede dossierbeheerders het departement verlaten hebben. Ik kan hier een waslijst van mensen opsommen die kritisch waren voor de constante reshuffle en die het niet meer zagen zitten om op die manier verder te werken. Ik ben heel blij dat de financiële problemen nu opgelost zijn, want dat is toch de eerste taak van de secretaris-generaal, maar ik zou u alleen maar willen vragen, ook in het belang van het personeel en in het belang van het goed draaien van het departement, om dat blijvend goed in de gaten te houden, om ook te luisteren naar de vragen van het personeel, waar u misschien niet altijd rechtstreeks contact mee hebt, en om daar zeker rekening mee te houden.

De voorzitter: De heer Pelckmans heeft het woord.

Gustaaf Pelckmans (Groen): Voorzitter, ik heb daar vorige keer al uitgebreid vragen over gesteld, maar ik vind het goed dat we hier nog eens op terugkomen. Ik wil nog twee zaken benadrukken.

De besparingen zijn vorige keer ook aangehaald, maar we moeten duidelijk zijn. We hebben die cijfers tijdens het bezoek ter plaatse gekregen. Dit departement heeft veel meer bespaard dan de andere departementen. Dat blijft een feit, zeker als we dit vergelijken met alle besparingen in de Vlaamse context. Het blijft een hard feit. Dat is gedaan om een tekort op te halen, maar we kunnen die besparingen niet zomaar wegwuiven en verklaren dat het nu opgelost is. Dat is en blijft een probleem.

Ik zou nog eens het belang van die administratie willen benadrukken. We kunnen kritisch zijn, en we zijn ook terecht zeer kritisch, maar die administratie is er voor een sector die zelf in enorme moeilijkheden zit ten gevolge van de besparingen, maar straks ook ten gevolge van de coronacrisis. Die sector moet de steun krijgen van een goede administratie die veeleer begeleidt en steunt dan controleert en probeert met nauwe regeltjes te beperken. Hier kan niet genoeg aandacht naar gaan. We moeten ervoor opletten niet iedereen en alles in die administratie te verbranden. Dat is iets te gemakkelijk. We moeten vooral steunen en er keihard voor zorgen dat die administratie voor de sector werkt.

De voorzitter: Minister-president Jambon heeft het woord.

Minister-president Jan Jambon: Ik denk dat er nog een openstaande vraag is. Ik heb geen zicht op de kerntaakoefening. Ik heb geen specifieke deadline

opgelegd, want dat behoort tot het beheer van het departement. Ik heb er geen zicht op wanneer de kerntakenoefening klaar zal zijn.

De voorzitter: De heer Van de Wauwer heeft het woord.

Orry Van de Wauwer (CD&V): Minister-president, we zullen dit in de toekomst verder blijven opvolgen. Zoals daarnet is geschetst, levert het departement enorm waardevol werk. Het departement moet dat werk natuurlijk even waardevol kunnen voortzetten. In dat opzicht wil ik nog op één zaak wijzen. De besparingen op het apparaatskrediet hebben veel impact op het personeel. Nu wordt niet meer of te weinig voorzien in budgetten om opleidingen te volgen of om aan congressen, workshops en dergelijke deel te nemen. Dat wordt enkel nog intern georganiseerd. We moeten niet enkel vrezen dat gemotiveerde medewerkers eventueel zullen vertrekken en dat expertise verloren zal gaan. Er moet door middel van die externe vormingen en opleidingen natuurlijk ook voldoende nieuwe expertise binnenkomen. In dat opzicht is het heel interessant om de resultaten van de personeelsbevraging te bekijken. U kunt eventueel nog met de leden van de vakbond overleggen om te horen wat momenteel de grote verzuchtingen van de medewerkers van het departement zijn.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Filip Brusselmans aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, ICT en Facilitair Management, en aan Bart Somers, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen, over gesubsidieerd antiblanc racisme ter gelegenheid van Black History Month – 1741 (2019-2020)

Voorzitter: mevrouw Manuela Van Werde

De voorzitter: Het antwoord wordt gegeven door minister-president Jambon.

De heer Brusselmans heeft het woord.

Filip Brusselmans (Vlaams Belang): Voorzitter, ter gelegenheid van de Black History Month, een jaarlijkse herdenking van sleutelfiguren en belangrijke gebeurtenissen van de Afrikaanse diaspora, wordt op 25 maart 2020 ook in ons land een evenement georganiseerd. Heel de maand worden zaken georganiseerd, maar het evenement op 25 maart 2020 is de reden waarom ik deze vraag om uitleg stel, want het heeft mijn aandacht getrokken.

Ik zal het eerst nog iets algemener schetsen. De centrale vraag tijdens Black History Month is hoe zwarte mensen in Europa van discriminatie kunnen worden bevrijd. Zo klinkt het bij de organisatoren, maar het is opvallend en misschien ietwat ironisch dat de organisatoren van dat evenement zelf discrimineren op basis van huidskleur.

Ik heb eens naar de verschillende activiteiten gekeken, en dit doet op zijn minst meermaals de wenkbrauwen fronsen. Op het evenement van 25 maart 2020 zijn blanke mensen niet zomaar welkom. Ze mogen enkel komen in het bijzijn van een of meerdere zwarte mensen. Ook is uitdrukkelijk gesteld dat zwarte mensen altijd voorrang op blanken krijgen. Ik citeer: "Niet-zwarte mensen worden alleen verwelkomd als ze door een zwarte persoon worden begeleid. Zwarte mensen krijgen altijd voorrang." Dat stond te lezen in de beschrijving van het evenement. Niet-zwarte mensen zijn welkom om het afval van de zwarte aanwezigen op te ruimen. Ik citeer opnieuw: "Niet-zwarte mensen worden uitgenodigd om vrijwilligerswerk te doen voor de deelnemers in de ruimte, om daarna te kijken en op te ruimen en om minimum 10 euro per persoon te doneren." Dat dit een zaak van racisme betreft, ik hoop dat daarover geen enkele vorm van twijfel bestaat.

Maar het gaat veel verder dan dit. Ik ben zo vrij om u even een verontrustende opsomming te geven van nog andere leerrijke en verbindende evenementen die deze maand nog zullen plaatsvinden of al hebben plaatsgevonden.

Op 4 maart was er 'A Conversation about Being Black in Academia', georganiseerd aan, jawel, de KU Leuven. En ik citeer: "During this gathering we will discuss the underrepresentation of racialised minorities within academic institutions and institutions of Higher Learning and the function of whiteness and white supremacy within academia." Verder leggen ze uit dat er witte suprematie is in de Vlaamse 'academia', en witheid wordt door de organisatoren als iets negatiefs gezien binnen de academische wereld.

Op 11 maart is er 'Black History Month Belgium. The Racial Origins of Fat Fobia'. Racisme is als het ware de oorzaak van vetfobie. Ze schetsen daarin dat de obesitascrisis helemaal geen crisis is, maar een ongezond maatschappelijk denkbeeld dat wordt veroorzaakt door de blanke man. Dit wordt mede mogelijk gemaakt door, jawel, de Vrije Universiteit Brussel (VUB).

Op 26 maart gaan ze gender dekoloniseren. Dit wordt georganiseerd door Olave Nduwanje, die zichzelf identificeert als 'queer, feminist, Umurundikazi'. Deze vrouw schreef onder andere in de NRC, ik citeer: "Zal ik dan ook maar bekennen dat ik lang geleden de witte lezer heb opgegeven? Dat ik bewust en weloverwogen kies om aan de Zwarte lezeres te schrijven, om haar uit te dagen, haar te overtuigen, haar niet teleur te stellen, haar kritische waardering te bekoren? De witte lezer inspireert me niet, van hem/hen/haar komt voor mij geen uitdaging om dieper, wijder, slimmer en mooier te schrijven. De witte lezer houdt me aan de oppervlakte van basispedagogie."

Tot slot, om nogmaals te benadrukken waarover het evenement gaat waarmee ik mijn betoog begon, Black Liberation op 25 maart: "Zwarte mensen krijgen altijd voorrang. Niet-zwarte mensen worden alleen verwelkomd als ze door een zwarte persoon worden begeleid." Enzovoort. Dat laatste evenement is wel verwijderd van Facebook, na de controverse die er, terecht, rond was ontstaan. Het zou nog maar erg zijn. Maar er volgde geen statement vanuit de Black History Month en dus gaat dit, vermoedelijk, nog door.

Minister-president, deze evenementen worden gesteund door de KU Leuven, de Beursschouwburg, het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest en, last but not least, de Vlaamse overheid. Zo blijkt althans uit de logo's die zijn geafficheerd op de banners van de Black History Month en de bijhorende evenementen.

Minister-president, ik vind dit zeer verontrustend en ik hoop dat u mijn mening hierover deelt. Erkent u het probleem omtrent discriminatie en racisme dat zich hier voordoet? Gaat u daarin stappen ondernemen?

Hoeveel geldelijke en niet-geldelijke steun gaat er naar de organisatoren van de Black History Month en Our Stories Uncensored (OSU) vzw vanuit het departement Cultuur? Welke andere steun ontvangen zij van de Vlaamse overheid of andere overheidsinstanties? Welke gesubsidieerde organisaties zijn nog betrokken bij deze evenementen?

Hebt u hier al contact over gehad met de organisatoren en de betrokken organisaties? Zo ja, wat is er besproken? Zo neen, waarom niet? Hebt u hierover al contact of overleg gehad met de minister van Inburgering, de schaduwpremier, de heer Somers?

Plant u de toegekende subsidies terug te vorderen? Welke andere initiatieven zult u nog nemen?

Ik vind dat de ernst van de zaak niet ontkend mag worden, dat er krachtadig moet worden gereageerd. Dat is althans wat het Vlaams Belang van u verwacht.

De voorzitter: Minister-president Jambon heeft het woord.

Minister-president Jan Jambon: Mijnheer Brusselmans, het antwoord dat ik u zal geven is een gecoördineerd antwoord, want u hebt de vraag ook gesteld aan minister Somers. Zijn input heb ik meegenomen in de antwoorden die ik u zal geven.

Ikzelf, collega Somers en alle leden van de Vlaamse Regering verwerpen natuurlijk elke vorm van racisme op basis van gelijk welke huidskleur dan ook. Het komt trouwens enkel aan de rechterlijke macht toe om te oordelen of iets discriminerend is of niet.

Het evenement waarnaar u verwijst, bestaat blijkbaar niet meer of is verwijderd. Ik zal daar dan verder ook geen uitspraken over doen. Als ik de website www.black-historymonth.be bekijk, zie ik wel dat er meer dan vijftig evenementen georganiseerd worden over heel Vlaanderen: debatten, filmvoorstellingen, dansvoorstellingen, tentoonstellingen, theater, sport en zelfs een kookworkshop.

Twee van deze evenementen willen een safe space of veilige ruimte creëren. Deze methodiek wordt gebruikt voor het creëren van een situatie waar personen geen drempels ondervinden om zich te uiten, drempels die ze in reguliere debatruimten wel ondervinden op basis van hun identiteit, hetzij gender, gaardheid, herkomst of kleur. Een evenement is gericht op lgbtqi-personen (lesbian, gay, bisexual, transgender, queer (or questioning), intersex), een ander heeft mensen als doelgroep die zich als non-binair identificeren. Bij deze evenementen wordt inderdaad gesteld dat er voorrang gegeven wordt aan deze doelgroepen. Alle andere evenementen zijn toegankelijk voor een breed publiek.

Als doelstelling van de Black History Month lees ik: "Black History Month (BHM) is een jaarlijkse viering (gedurende de maand maart) van de veerkracht van de zwarte gemeenschap in het heden en het verleden. Het is een poging om de manier waarop we het verleden en het heden vertegenwoordigen, te transformeren door middel van, onder andere, gesprekken, uitwisselingsmomenten, lezingen, film, debat, performances en expo. Hierbij is de inzet om via een people's history/history from below (dat het verleden verteld (*sic*) vanuit het perspectief van alledaagse mensen in plaats van leiders) de geschiedenis eerlijker/waarachtiger en inclusiever te maken, dus meer over ons allemaal, ongeacht onze socio-economische, etnische of culturele achtergronden. De uiteindelijke drijfveer is het belang aan te tonen van de conservatie en bevordering van culturele diversiteit en het recht op cultuur voor iedereen in onze samenleving."

De OSU vzw of Black History Month krijgt geen subsidies vanuit het departement Cultuur. Bij mijn weten krijgen zij ook geen subsidies vanuit de andere departementen van de Vlaamse overheid.

Ik zie dat de evenementen bij verschillende cultuurhuizen plaatsvinden. Zij zijn vrij om daar binnen hun programmatie ruimte voor te maken.

En tot slot uw vierde en vijfde vraag. Ik heb geen contact gehad met de organisatoren en het terugvorderen van subsidies is dus niet aan de orde, omdat we geen subsidies geven, alsook het nemen van eender welk initiatief naar deze organisatie.

We leven in een vrije samenleving, en ook in een rechtsstaat. Als er overtredingen van de wet zijn, moet men naar de rechter stappen. We kijken erop toe dat subsidies goed terecht komen, maar hier spreken we niet over subsidies. Er is vrijheid van vereniging en vrijheid van vergadering in dit land.

De voorzitter: De heer Brusselmans heeft het woord.

Filip Brusselmans (Vlaams Belang): Zucht.

Het zal u niet verbazen, minister-president, dat uw antwoord mij teleurstelt. Maar het verrast mij wel niet meer, zeker niet als het over een gecoördineerd antwoord gaat dat u samen met uw schaduw-premier hebt opgesteld. We kennen natuurlijk de visie van minister Somers. Ik vind het op dat vlak ook wel ironisch dat u zegt dat veroordelingen inzake discriminatie en racisme enkel toekomen aan de rechterlijke macht, terwijl minister Somers de eerste is om een ander uit te maken voor racist, fascist of een fractie in de Reichstag, hier in het parlement notabene.

Het is heel gemakkelijk om u weg te stoppen achter het feit dat er deze maand vijftig evenementen worden georganiseerd. Er is een filmpje, er is een kookworkshop, er is iets voor de holebigemeenschap enzovoort. En ze creëren save spaces. 'Wat is daar nu erg aan?' Dat is het probleem dat we in onze samenleving creëren. We zijn op deze manier aan het segregeren. U kijkt ernaar. U kijkt naar dat racisme en doet er gewoon niets aan. U legt zich daarbij neer, want u zegt dat als er een probleem is, we dat maar moeten oplossen via de rechterlijke macht. U trekt het zich niet aan. Ik vind het waanzin.

Ze krijgen geen subsidies. Waarom staat in godsnaam dan het logo van de Vlaamse overheid geafficheerd? Dat is dan onrechtmatig, en dan moet u ook vragen om dat te laten weghalen. Het is een van de twee.

De voorzitter: De heer Pelckmans heeft het woord.

Gustaaf Pelckmans (Groen): Kort en krachtig: ik wil minister-president Jambon feliciteren voor zijn antwoord. Dat is nuchter en helder en duidelijk. Het is goed dat er ook met minister Somers werd overlegd. Ik vind dit vanuit deze positie een helder verhaal.

De voorzitter: De heer Brusselmans heeft het woord.

Filip Brusselmans (Vlaams Belang): Minister-president, ik zeg het nogmaals. Ofwel krijgt een vereniging subsidies van de Vlaamse overheid en afficheert ze het logo, ofwel is dat niet zo, en dan is het onrechtmatig om zomaar het logo van de Vlaamse overheid te gebruiken, en dan moet u daar iets aan doen. Het verbaast mij hier toch opnieuw keer op keer hoe ook u, mijnheer Pelckmans, de minister-president feliciteert om een oogje toe te knijpen voor racisme. Want racisme kan volgens u maar in één richting, maar wat zwarte of andere mensen over blanken zeggen, dat doet er niet toe. Dat moet allemaal maar kunnen in de vorm van een safe space. Dat is een regelrechte schande, en u spuwt in het gezicht van de blanke Vlaming.

De voorzitter: Mevrouw D'Hose heeft het woord.

Stephanie D'Hose (Open Vld): Ik begrijp gewoon niet waar de heer Brusselmans het vandaan haalt dat er een logo zou staan. Ik heb hier de website van Black History Month voor mij en ik zie nergens een logo van de Vlaamse overheid, ik zie nergens dat die gesubsidieerd wordt door de Vlaamse overheid. U bent hier gewoon opnieuw tendentieuze en foutieve informatie de wereld in aan het sturen. Neen, uw informatie klopt niet.

Filip Brusselmans (Vlaams Belang): Het is opnieuw duidelijk dat een ander meer mag en dat andere fracties hier wel nog mogen tussenkomen, terwijl de vraag al afgesloten is.

Ik word hier ten tweede beticht van leugens, terwijl dat absoluut niet waar is. Ik heb hier de printscreens en zal ze gerust online zetten. Ik hoop dan ook dat u die op uw pagina deelt, mevrouw D'Hose.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.